

Lietuvos
socialinio emocinio
ugdymo asociacija

2022 m. birželio 10 d. Nr. 5

SOCIALINIS IR EMOCINIS UGDYMAS IŠ ARTI

Dar kartą apie bėgantį laiką

Raimonda Kurauskienė,
laikraščio redaktorė

„Ką gali atlikti tuoj, niekada nesakyk „rytoj“, – turbūt daugelis prisimename šį ketureilį iš vaikystės, o galbūt sakome jį ir savo vaikams. Nors visi turime dvidešimt keturias valandas per parą ir labai aiškiai suprantame, kad laikas yra vertybė, kurios nei pasiskolinsi, nei nusipirksi, nei susigražinsi, bet labai skirtingai jį išnaudojame. Juk kasdienybės rate ne visada pavyksta susidėlioti darbus pagal svarbą ir skubumą, o ką jau kalbėti apie plano laikymąsi. Taip jau atsitiko, kad penktasis „Socialinis ir emocinis ugdymas iš arti“ gulėjo lentynėlėje „svarbu“, bet „skubu“ vis kėlėsi ir kėlėsi į rytojų, nes vis atsirasdavo kažkas skubiau. Kodėl? Nes pieštuko brūkšniais buvo matuojami mėnesiai, o ne dienos. Taip pralėkė visas vėsus pavasaris ir įžengė į vasarą. Taip ir „sutaupėme“ vieną laikraščio numerį, nors rašyti tikrai yra apie ką. Juk socialinis emocinis ugdymas vyksta kiekvieną akimirką – tik pastebėjime, juk jis kupinas atradimų – tik pasidžiaukime ar pasimokykim iš klaidų.

Ir... gal pabandome nubrėžti kito laikraščio numerio galutines ribas? Pavyzdžiui, kad straipsnių laukiame iki spalio 1 dienos ir spalio 15 – ają skaitome 6-ąjį numerį?

Nepabandę nesužinosime, o dabar skaitykime tai, kuo dalijasi pedagogai, atsiuntę mums straipsnius. Čia rasime tarptautinės SEU dienos aidus, Drambliados statistiką, mažųjų ir didžiųjų išgyventas akimirkas, jau suaugusių žmonių, kadaise lankusių jaunimo centrą „Babilonas“ atsiminimus. Galėsime „pavartyti“ jaunos merginos sukurtos knygos puslapius, aplankyti „Saugaus vaiko“ mokyklą, susipažinti su tyrimu apie ugdymą namuose radiniais, o buvusi lietuvių kalbos mokytoja papasakos, kaip sekasi „Paauklystės kryžkelių“ programos metodus taikyti bendruomeninėse veiklose su senjorais. Peržvelgę tradicines rubrikas: tėvams, knygų lentynėlę, drakoniuko nuotykius, galėsime smagiai atostogauti.

Gražios ir šviesios Jums vasaros.

Mieli asociacijos nariai,

Man labai malonu Jus pasveikinti naujuose asociacijos namuose – oficialioje svetainėje! Žaviuosi Jūsų idėjomis ir pasišventimu diegti socialinį ir emocinį ugdymą (si) savo mokyklose, darželiuose, namuose. Asociacija prieš šešerius metus buvo įkurta dėka švietimo entuziastų, kurie tikėjo, kad Lietuvos mokyklose yra daug širdžių, kurioms svarbu daugiau, nei vien akademiniai vaikų pasiekimai ir mokyklų reitingai. Labai gera kasmet išvysti naujus veidus, papildančius mūsų ratą, o taip pat pokyčius švietime, kurie kuria vertę Lietuvos vaikams, mokytojams, tėvams. Ačiū, kad dalinatės, rodote iniciatyvą ir tikite, kad socialinis ir emocinis ugdymas yra labai svarbi mokyklos turinio dedamoji, ieškote galimybių ir būdų, kaip jį plėtoti, inicijuojate nuoseklias programas, tyrimus, renginius savo savivaldybėse, rajonuose. Tikiu, kad asociacija gyvuos tol, kol ji bus reikalinga jos nariams, kol kurs pokytį Lietuvos švietime! Jūs esate tikri žiburiai Lietuvai ir visam Pasauliui. Ačiū Jums!

Irma Liubertienė

Asociacijos bendrąjį kūrėją ir pirmąją prezidentę

Foto.K.Inkratos

Miela socialinio ir emocinio ugdymo bendruomenė,

Baigiasi 2021 – 2022 metų mokslo metai. Per juos nuveikėme gal ir nelabai matomus, bet labai svarbius darbus. Mūsų Asociacijos tikslas – vienyti ir veikti vaikų labui, padėti bendruomenėms kurti saugią mokyimosi aplinką, bet visi puikiai žinome, kad norint sukurti pokytį, turime, perfrazuojant Mahatmą Gandį, tapti šių pokyčių pavyzdžiu. Mums pavyko būti aktyviems ir parodyti, koks svarbus ir reikalingas yra vaikų socialinis ir emocinis ugdymas. Jau neabejojame ir esame tikri, kad atnaujinamas bendrųjų programų ugdymo turinys sudarys galimybę visiems Lietuvos vaikams nuo priešmokyklinio ugdymo iki dvyliktos klasės ugdytis socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetenciją. Naujo ugdymo dalyko Gyvenimo įgūdžiai atsiradimas padės įtvirtinti nuoseklų ir tvarų socialinį ir emocinį ugdymą mokyklose. Mūsų Asociacijos nariai intensyviai dirbo ir dar tebėra įsitraukę į atnaujinamo turinio darbus. Tai mums leidžia tikėti, kad nebus pamesta nė viena svarbi ugdymo detalė.

Taip pat norime pasidžiaugti, kad mums pavyko mokslo metus baigti atsinaujinus. LSEAU nariai ir visa Lietuvos švietimo bendruomenė bei jai prijaunantys galės užsukti į LSEUA svetainę www.lseua.lt

Asociacijos nariai turės galimybę jungtis ir uždaroje grupėje dalytis svarbia informacija. Turėsime erdvę dalijimuisi, aktyvesniam įsitraukimui į Asociacijos gyvenimą.

Linkėdama gražios vasaros, kviečiu ne tik pailsėti, bet ir skirti laiką refleksijoms ir apmąstymams. Atraskite laiką atsidaryti tris nuorodas ir pastudijuoti, „pasimatuoti batus“, nes rudenį kalbėsime apie juos.

Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencijos aprašas:

https://www.mokykla2030.lt/wp-content/uploads/2021/10/SESG_Kompetencija-su-prieNmokykliniu_2021-09-29.pdf

Priešmokyklinio ugdymo programa:

<https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2022-03-10/2022-04-22%20Priešmokyklinio%20ugdymo%20BP.pdf>

Pradinio ir pagrindinio ugdymo programa Gyvenimo įgūdžiai:

https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2022-03-10/derinami/GIU%20BP%20projekta_2022-05-23.pdf

dr. Daiva Šukytė
LSEUA prezidentė

Indrė Matevičienė,

Raseinių lopšelio-darželio „Saulutė“ direktorė

Pilietiškumas – tai nuolatinis, besikeičiantis asmens tobulėjimo procesas, kurio metu asmuo nuolat susiduria su iššūkiais bei privalomais sprendimų priėmimais, susijusiais su pačiu asmeniu, jo šeima, draugais bei jį supančia bendruomene. Pilietiškumas – tai ne tik žinios, informacija, tai vertybių realizavimas praktikoje. Pilietiškumo taip paprastai negalima išmokyti, jį galima tik praktikuoti ir praktikuojant nuolat mokytis. Ikimokyklinis vaiko ugdymo laikotarpis – pats natūraliausias vaiko pilietiškumo ugdymui. Tik svarbu, kad toks ugdymas būtų grindžiamas prasmės, atradimų ir asmens ugdymo(si) sėkmės paieškomis, kad persikeltų už ugdymo įstaigos, virsdamas gyvenimo būdu – tėtysti namuose, draugų būryje ir pan.

Todėl šių metų Kovo 11-ąją, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dieną, Raseinių rajono ikimokyklinukai paminėjo netradicinėje erdvėje ir netradiciniu būdu. Šių metų Kovo 11-oji ypatinga, nes šįmet ši diena taip pat yra tarptautinė socialinio emocinio ugdymo diena – komplimentų diena Lietuvai.

Kovo 10 d. 10 val. komplimentų banga nuvilnijo Lietuvoje. Patys mažiausi Lietuvos piliečiai dalino Lietuvai „komplimentus“. Tai vaikų kūrybiniai darbai, susieti su vaikų socialiniu emociniu ugdymu. Vaikai savo darbuose įamžino, kad linki vieni kitiems gerumo, draugystės, drąsos, pagarbos, meilės, sveikatos ir pan.

Raseinių lopšelio-darželio „Saulutė“ ir Raseinių lopšelio-darželio „Liepaitė“ ugdytiniai dalino „komplimentus“ Raseinių miesto gyventojams. Daug jų įteikė Raseinių rajono merui Andriui Bautroniui. Dėkojame merui už gražius palinkėjimus visiems Raseinių rajono ikimokyklinukams ir toliau auginti savyje meilę Lietuvai ir žmonėms. Savo miesteliuose praeivius džiugino ir kalbino Raseinių r. Ariogalos lopšelio-darželio, Raseinių r. Viduklės Simono Stanevičiaus gimnazijos, Raseinių r. Šiluvos gimnazijos ikimokyklinukai. Dėkojame praeiviams už stabtelėjimą dėl vaiko, už jų nuoširdų susidomėjimą vaiko sukurtu darbu ir kantrybę jo išklausančią.

Tą pačią dieną ir tą pačią valandą Lietuvoje „komplimentus“ dalino ikimokyklinukai iš Vilniaus lopšelio-darželio „Gluosnis“, Vilniaus lopšelio-darželio „Aušrelė“, Kauno lopšelio-darželio „Ežiukas“, Kauno mokyklos-darželio „Šviesa“, Panevėžio lopšelio-darželio „Dobilas“, Vilkaviškio lopšelio-darželio „Buratinas“. Ir kiek patiems vaikams prireikė drąsos, ryžto kalbinti praeivį! Kiek džiaugsmo, laimės išgyveno jau padovanoję savo kūrybinį darbą! Kiek entuziazmo, motyvacijos, džiugaus nerimo spindėjo jų visų akyse!

Visi šios idėjos palaikytojai, įgyvendintojai sutartinai teigė, kad taip vyko praktinis socialinių emocinių kompetencijų ugdymas, kad vaikai patyrė daug džiugių išgyvenimų.

Pilietiškumo ugdymas gali vykti tik vienybėje su socialiniu emociniu ugdymu. Tai tarsi abi žmogaus rankos, veikiančios išvien.

**#SEKomplimentas
Lietuvai**

Klaipėdos lopšelio-darželio „Ažuoliukas“ 4 gr. vaikai ir mokytojos Vilija Stonė ir Vida Garbenčienė, 7 gr. vaikučiai ir mokytojos Jolanta Jucienė ir Liudmila Staražinskienė siunčia komplimentus Lietuvai.

„Draugiškoji SEU DRAMBLIADA“

Šiomet jau ketvirtą kartą vyko „Draugiškoji SEU DRAMBLIADA“, kurią organizuoja VšĮ „Pozityvaus ugdymo institutas“ kartu su Lietuvos Socialinio emocinio ugdymo asociacijos nariais.

Šiais metais olimpiadoje dalyvavo 389 darželio grupės, 370 pradinė klasių ir 276 progimnazijų klasės iš 30 Lietuvos savivaldybių. Iš viso dalyvavo 1027 pradinė klasių mokytojų, beveik 16500 moksleivių.

Renginio tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį į socialinio ir emocinio ugdymo svarbą ir kartu atliekant bendras užduotis, stebėti SEU pažangą.

Visą savaitę dalyvaudami Drambliadoje ir atlikdami įvairias veiklas, vaikai ugdė penkias pagrindines socialines emocines kompetencijas: savimone, savitvardą, socialinį sąmoningumą, tarpusavio santykius, atsakingų sprendimų priėmimą. Vaikai atliko Drambliados autorių sukurtas užduotis pagal amžiaus grupes – apie save, savo

jausmus, svajones, o taip pat empatiją skatinančias užduotis grupėms. Visa tai vaikai perteikė savo sukurtoje darbeliuose, piešiniuose. Po kiekvienos veiklos pildomi refleksijų sąsiuviniai padėjo mokytojams įsivertinti ir stebėti savo bei ugdytinių pažangą.

Aktyviausiai šįmetėje Drambliadoje dalyvavo Kauno savivaldybė (58 klasės iš 17 Kauno miesto mokyklų ir 29 klasių iš 11 Kauno rajono mokyklų), Vilniaus miestas (57 klasės iš 18 mokyklų), Klaipėdos miestas (25 klasių iš 9 mokyklų), Ukmergės rajonas (24 klasių iš 7 mokyklų), Šiaulių rajonas (22 klasės iš 5 mokyklų).

Pasak Drambliados iniciatorės VšĮ „Pozityvaus ugdymo instituto“ vadovės Irmos Liubertienės, visas renginyje dalyvaujančias ugdymo įstaigas vienija bendras bruožas – idėja, kad mokyklose reikia skirti dėmesį ne tik dalykinių žinių, bet ir emocinio raštingumo ugdymui, saugios aplinkos kūrimui ir mokyklos, į kurią vaikams gera eiti, puoselėjimui.

Ypatingai džiugu, kad į Drambliados savaitės veiklas mokytojams kasmet pavyksta pritraukti vis daugiau tėvelių, auga mokytojų ir tėvų bendradarbiavimo pagrįstas dėmesys socialiniam ir emociniam ugdymui. Mokytojai pažymėjo, kad labiausiai juntama darželinukų ir pradinukų vaikų pažanga valdant emocijas ir impulsyvų elgesį, taip pat susitiprėję progimnazinio amžiaus mokinių socialinio sąmoningumo gebėjimai prisiimti atsakomybę už savo žodžių ir veiksmų poveikį kitiems žmonėms.

Džiugu, kad „Draugiškoji SEU DRAMBLIADA“ vaikams suteikė daug smalsumo, apmąstymo, laimės akimirklų ir sutvirtino draugišką vaikų tarpusavio ryšį! Kitąmet renginyje kviesime dalyvauti ir gimnazijų mokinius.

Nekantriai laukiame susitikimo 2023 m. Drambliadoje!

Kol dar „nebuvo“ socialinio ir emocinio ugdymo

Auksė Kancerevičiūtė

Lietinga rudens diena. Sužvarbęs jaunimas renkasi į šiltas patalpas, sėda ant ratu sustatytų kėdžių. Jų akyse žyboja smalsumo ugnelės – o kas dabar čia bus? Savaitę pamokas mokykloje pakeis bendravimas su menininkais, buvimo kartu iššūkiai, praktinės, patirtinės užduotys, kalbėjimasis, savęs ir kitų pažinimas – visai kitokia, nauja patirtis...

1993-aisiais Rolandos Šliažienės-West įkurtas jaunimo centras „Babilonas“ vienas iš pirmųjų ir tikrai tuo metu vienintelis Lietuvoje pradėjo įgyvendinti neformaliojo ugdymosi programas, ėmė pastoviai ir kryptingai dirbti su mokyklų klasėmis. Idėją įkvėpė Rolandos patirtis Vokietijoje: „dėščiau lietuvių kalbą ir literatūrą vyresnėms klasėms, kai Atviros Lietuvos fondui talkinant nuvykau į vieną seminarą Vokietijoje, Frankfurte/M. Man tai buvo labai kitokia pažintis su jaunimo darbu, supratau, kad Lietuvoje nieko panašaus nebuvo ir nėra, tad užsidegiau idėja įkurti panašų centrą“, – prisimena Rolanda. „Iš pradžių užsiėmimus rengdavome vieną – dvi savaites per mėnesį, bet po pusės metų jau kas savaitę turėjome vis kitą klasę ir net susidarydavo eilė: klasės po keletą mėnesių laukdavo, kad patektų į mūsų programą“.

Kuo ši programa buvo ypatinga ir kodėl moksleiviai taip veržėsi joje dalyvauti? Buvęs „babiloniukas“, dabar aktorius Jokūbas Bareikis prisimena, kad „Babilonas“ išsiskyrė savo novatoriškumu: „Tais laikais (kada tai buvo, tiksliai nepamenu, gal apie 1995 ar 1996 metus) niekas net nekalbėdavo apie jokių „seminarus“, „workshopus“ ir panašiai, juolab mokiniams. Tikrai labai ryškiai prisimenu tą gyvenimo epizodą. Laisvė, kūryba, veikla, orientuota tiesiogiai į mokinį, jo atsiskleidimą, draugiška „hipiška“ atmosfera. Savaitę sudalyvavęs programoje su savo klase, paskui dažnai sugrįždavau į Babilono „baigiamuosius“ penktadienius, kada moksleiviai rodydavo savo prezentacijas“.

Penktadieniais vykdavo teatro ir šokio grupių pasirodymai, sukurtų dailės darbų ir kt. pristatymai: pirmasis su klasėmis „Babilone“ dirbo aktorius Gediminas Storpirštis, vėliau prisijungė ir kiti menininkai: a.a. Vytautas Kernagis, dailininkė Aleksandra Jacovskytė, kostiumų dizainerė Dalia Kernagienė, Eglė Kvintienė, aktoriai Ilona Balsytė ir Aidas Giniotis... Tokia stipri buvo pradžia... Dar po kurio laiko prisijungė ir jaunesnioji Keistuolių teatro karta. Didelę ir svarbią žymę „Babilone“ paliko šokėjas Tomas Misevičius dažniausiai dirbęs kartu su aktore Jurga Gailiūte ar dailininke Vilma Aleksiene, kuri, beje, tapo ryškia ir laukiama jaunimo darbuotoja. Eimučio Kvosčiausko energiją programų dalyviai prisimena iki šiol. Kai kurie iš mokinių, dalyvavusių mūsų programose, patys tapo mokymų vadovais ir Babilone buvo atsakingi už tam tikrus projektus. Donatas Petkauskas, Nerijus Miginis – paskui juos ėjo didžiulis būrys jaunimo: besiblaškančio, bet įsiklausančio, ieškančio, veikiančio, kuriančio...

(Tęsinys – Priede Nr. 1)

Kai išaugi iš „Paauglystės kryžkelių“

Rima Šlivinskienė

buvusi Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos mokytoja

Laiko nesustabdysi... 35-erius metus dirbau Vilkaviškio Salomėjos Nėries vidurinėje / pagrindinėje mokykloje. Atsimenu, kaip su baimė laukėme rugsėjo, kai pirmoji pirmadienio pamoka bus SEU pamoka. Mums, lietuvių kalbos ir literatūros mokytojoms, gal ir nebuvo sunku ugdyti socialinius ir emocinius įgūdžius, integruojant literatūros ir bendruomenės gyvenimo pavyzdžius. Turbūt mano buvę kolegos prisimena, kai sekmadienį, patikrinę savo el. paštą, rasdavo paruoštukus „Paauglystės kryžkelių“ nagrinėjamai temai. O man būdavo gera, kad jiems pamokoje labai tiko atsiųsta medžiaga. Aš įsivaizduodavau, kad sunkoka 45 minutes SEU pamokoje būti įdomiu, emociu, patraukliu kūno kultūros, technologijų, fizikos ar matematikos mokytojiui.

Jau 11 metų mano mokykla vadinama LIONS QUEST mokykla ir sėkmingai dirba pagal SEU programą. Bet ateina laikas, kai „išaugamas rūbas“ ir mokiniai palieka mokyklos suolą. Ateina laikas ir mokytojai palieka savo klasę.

Aš sakau, kad niekaip per 35-erius metus nebaigiau mokyklos ir dabar socialinius ir emocinius įgūdžius ugdau bendraudama su Pūstapėdžių kaimo bendruomenės senjorais. Labai gerai tinka SEU programa „Paauglystės kryžkelės“. Visada daug dėmesio skyriau senjorams, gyvenantiems mano aplinkoje. Žinau, kaip gera tiems, kurie gyvena miestuose ir dalyvauja TAU veikloje. Dabar ėmiausi savanorystės ir susikūriau „Senjorų kryžkelės“ programą. Kaip svarbu vienišiams seneliams bendrauti, bendradarbiauti, įveikti vienatvės liūdėsį, pajusti kuo daugiau pozityvumo gyvenime. Ypač sunku buvo pandemijos metu, kai buvo uždrausta atvykti iš kitos savivaldybės. Todėl artimieji susisiekdavo su senjorais tik telefonu.

Man pačiai gera išgirsti močiukių pasakojimus apie jų „gyvenimo universitetus“, kalbėti apie jų išgyvenimus karo metu ir pajusti jų sielvartą dėl karo Ukrainoje, didžiulius mūsų kaime gimusiais ir Lietuvos istorijon patekusiais žmonėmis ir pan.

Po tokių pamokų kyla naujų idėjų. Šiais metais pradėjau pildyti kaimo istoriją. Kovo 11-ąją aplankėme ištremtųjų sodybvietes, ten padėjome po gėlę, uždegėme žvakelę ir susmeigėme mažų Trispalvėlių. Ir dabar, kai važiuoji pro žaluma pasipuošusius ūkininkų laukus, matai lauko pakraštyje plevėsuojančias vėliavėles. Sukviečiau jaunimą sutvarkyti kapinaičių, vadinamų Prancūzkapinėmis, paminklo aplinką. Bendruomenės sodo medžius „aprengėme“ Lietuvos ir Ukrainos vėliavėlėmis. Gegužės mėnesį susirenkame giedoti Gegužinių giesmių. Tas senutes, kurioms sunku vaikščioti, atsivežu į kaimo koplytėlę. Po giedojimo vyksta Apskrito stalo diskusija – pagal mano susikurtą „Senjorų kryžkelės“ programą. Koks džiaugsmas matyti jas laimingas, pasakojančias savaitės naujienas. Diskusijos dalyviai, pajutę kitų dėmesį, jautrumą, pasijunta sveikesni, laimesni.

Aš manau, kad mokytojas, išaugęs iš „Paauglystės kryžkelių“, turi savo aplinkoje (daugiabutyje, gatvėje, kaime) vykdyti SEU programos uždavinius, pritaikęs kitiems, esantiems gyvenimo kryžkelėje.

**Karolina Kačinskienė ir Laima Gvergždienė,
Panevėžio lopšelio-darželio „Dobilas“ logopedės**

Kovo 18 dieną Panevėžio lopšelio-darželio „Dobilas“ logopedės Karolina Kačinskienė ir Laima Gvergždienė organizavo veiklas „Meškiukų“ ir „Nykštukų“ grupių vaikams „Pažinkime savo emocijas“. Visi kartu vaikai žiūrėjo filmuką ir įvardijo, kokias emocijas patiria jame rodoma mergaitė. Filmo peržiūra sukėlė daug įvairių emocijų ir jausmų, kuriuos vaikai stengėsi atpažinti, įvardinti. Logopedės pasiūlė emocijas suvaidinti, atkartoti. Tokiu būdu vaikai susipažino su 6 bazinėmis emocijomis, mokėsi atpažinti savo ir kitų jausmus.

„Meškiukų“ grupės vaikai iš „Jausmų maišelio“ traukė emocijų veidelius – įvardino, ką ištraukė, pasakojo, kada patys taip jaučiasi. „Nykštukų“ grupės vaikai rideno „Jausmų kubą“, kuriame buvo pavaizduotos įvairios emocijos, jas įvardijo, dalijosi prisiminimais, kada patys yra patyrę tokias emocijas. Logopedės padėjo suprasti, ką reikėtų daryti, kad žmogus pasijustų geriau, pamokė keleto atsipalaidavimo, nusiramino pratimų.

Vaikai išmaniojoje lentoje skaitė emocijų pavadinimus, pritaikė jiems tinkamus paveikslėlius. Pasinaudodami edukacine bitute - robotu „Bee-bot“, priešmokyklinukai mokėsi programuoti ir ieškojo kelio nurodytos emocijos link. Veiklos pabaigoje piešė veidelius, kuriuose pavaizdavo, kaip jautėsi užsiėmimo metu, kokias emocijas patyrė (džiaugsmą, liūdesį, pyktį ir pan.). Tokios veiklos darželyje yra skirtos padėti vaikams išmokyti suvokti, atpažinti, įvardyti ir valdyti savo jausmus ir emocijas.

Praktiniai užsiėmimai mokytojams

**Jūratė Arlauskienė,
psichologė**

Vilniaus lopšelyje - darželyje „Šypsena“ taikomas pozityvaus ugdymo modelis. Siekiant teigiamų psichinės sveikatos pokyčių, gerovės užtikrinimo vaikams, mokytojams ir visai darželio bendruomenei bei pasitelkiant moksliskai pagrįstus metodus, skatinama atlikti įvairias praktikas.

Darželio psichologė Jūratė Arlauskienė veda praktinius užsiėmimus mokytojams. Per pastaruosius porą mėnesių buvo prarastas užsiėmimas „Mano saugi vieta“, kurio metu, pasitelkiant vaizduotę ir dailės terapiją buvo išbandyti atsipalaidavimo pratimai ir saugios vietos atradimas. Ši praktika padeda lavinti saugumo jausmą, mažinti nerimą, skatina atsipalaidavimą.

Kita praktika, kuri suteikė daug teigiamų emocijų dalyvavusiems - „Tavo geriausi bruožai“. Ji padeda kurti pozityvų emocinį kolektyvo foną, geresnius tarpusavio santykius ir atjautą, stiprina savivertę ir pasitikėjimą.

Dar vienas praktinis užsiėmimas „Emocijų valdymo menas“ leido mokytojams išbandyti emocijų raiškos būdus, pasitelkiant meno terapijos ir kitus metodus. Bendraudami su kolegomis, ugdytiniais ar tėveliais, mokytojai nuolat susiduria su savo ar kitų emocijomis, todėl labai svarbu mokėti jas atpažinti ir valdyti. Siekdamai pozityvaus bendravimo ir gerovės darželio aplinkoje, mokytojai galės jas pritaikyti ir sau, ir dirbdami su vaikais.

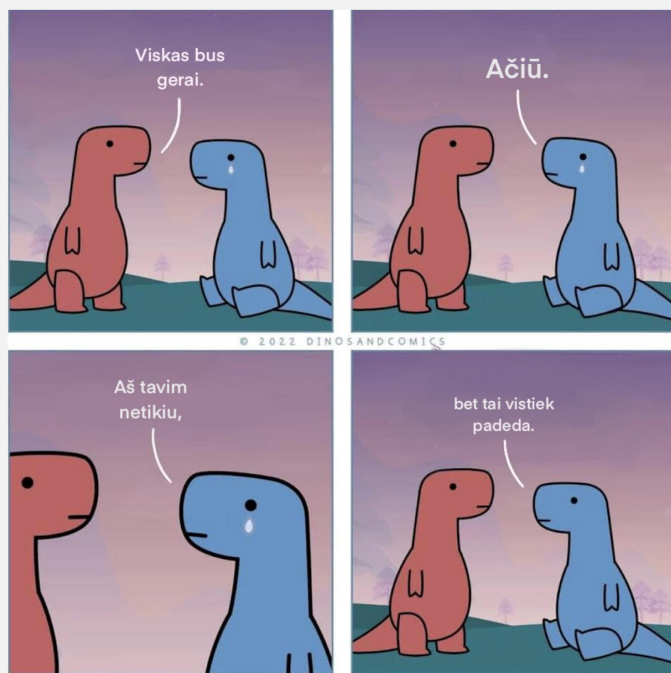
Nusišypsokime :)

Mokytojas pasakoja mokiniams:

- Archimėdas, maudydamasis vonioje, sušuko
- „Eureka“...
- Atsiprašau, - nutraukia mokytojo pasakojimą mokiniams, - o ką reiškia šis žodis?
- „Suradau“. Ir kaip manai, ką jis surado?, - klausia mokytojas.
- Tikriausiai muilą!

Lietuviškai drakoniuką prakalbino
Ona Mingė Slušnytė

Socialinio emocinio ugdymo diena Vilniaus „Šviesos“ pradinėje mokykloje

Jolanta Dulinskienė, psichologė

Šiais metais Tarptautinė socialinio emocinio ugdymo diena sutapo su mūsų valstybės Laisvės diena, t. y. Kovo 11-ąja. Šiai dienai paminėti mokyklos psichologė organizavo veiklas. Kadangi meilė tėvynei, geras žodis ar poelgis šiandien ypač svarbūs, mokiniai šia proga dovanojo „komplimentus“ Lietuvai. Socialinius ir emocinius „komplimentus“ savo tėvynei mokiniai išreiškė pasirinkta išraiškos forma: piešdami, deklamuodami, apdainuodami savo kūrybos dainomis bei atlikdami daug gerų darbų.

Mokyklos moksleiviai palaikė ir parėmė tuos, kuriems labai šiuo metu to reikia. Mokiniai gamino po Ukrainos palaikymo simbolį – širdelę su Lietuvos ir Ukrainos vėliavomis, kurios virto stipria vieninga širdimi, papuošusia mokyklos fojė.

Visa mokyklos bendruomenė prisidėjo prie paramos akcijos Ukrainai, rinkdama pirmo būtinumo gyvenimui reikalingas priemones. Kai aplink daug nerimo ir streso, visada lengviau atgauti vidinę kontrolę ir ramybę savo mintis ir veiksmus nukreipiant ten, kur galime daryti įtakos, būti naudingi ir prisidėti prie pagalbos kitiems.

Tradicškai kovo mėnesį mokykloje vyksta ir draugiškumo, mėnesio be patyčių užsiėmimai su moksleiviais. Ir šiais mokslo metais moksleiviai diskutavo apie tai, kokios asmenybės savybės, bendravimo taisyklės padeda ar trukdo susirasti draugų, kaip svarbu priklausyti bendruomenei. Dėl geopolitinių įvykių Ukrainoje, neigiamos informacijos žiniasklaidoje gausos aptarta, kaip svarbu suvaldyti neapykantos skleidimą, išsaugoti toleranciją kitakalbams. Sąmoningumo mėnesio be patyčių veiklos kvietė rinktis bendravimą be patyčių. Užsiėmimų metu mokiniai kūrė savo klasės veiksmo kalendorių, kuriame siūlė veiklas, skatinančias bendrystę.

Kuo jaunesnio amžiaus moksleiviai, tuo labiau jų savijauta priklauso nuo suaugusių savijautos, todėl labai svarbu ir suaugusiems tinkamai pasirūpinti savimi, stebėti, kokias emocijas, informaciją skleidžiame mokiniams.

Mes stiprūs, kai esame kartu.

Pozityvios minties galia

Asta Trijonienė,

Kelmės „Kražantės“ progimnazijos socialinė pedagogė

„Pradėk dieną pozityviu teiginiu“, - tokia mintimi kviečia Kelmės „Kražantės“ progimnazijos neformaliojo ugdymo būrelis „Pažink save“ dalyvės. Vienoje iš progimnazijos erdvių įrengtas pozityvių minčių kampelis. Centre kybo veidrodis, o aplink jį sudėliotos užrašytos būrelio narių pozityvios mintys, kviečiančios kiekvieną progimnazijos bendruomenės narį stabtelėti, pažūrėti į savo atspindį ir padrašinti įtaigiu žvilgsniu, drąsia mintimi.

Pozityvios mintys turi įtakos emocinei savijautai, stiprina mumyse vertę, galią. Jos keičia požiūrį į kasdienybę, tampame laimesni, emociškai tvirtesni ir saugesni. Pozityvios mintys apie save padeda pasitikėti, kurti ir priimti atsakomybę už savo emocinę būseną.

Mąstymas ir emocijos yra susiję tarpusavyje: emocijos padeda nukreipti elgesį ir mąstymą (pavyzdžiui, išsigandę pabėgame), mąstymas programuoja mūsų emocijas ir reguliuoja elgesį, t. y. keisdami savo mąstymą, keičiame savo savijautą ir pasirinkimus. Pozityvių minčių dėka mes tampame drąsesni, kūrybiškesni, smalsesni. Pažindami save, gebame valdyti savo emocijas, dėmesingumą, tampame sąmoningesni.

Kaip šis pozityvių minčių kampelis prisijaukino progimnazijos bendruomenės narius? Mokytojų teigimu, jis puikiai įsiliejo į progimnazijos erdves, kurdamas teigiamą mikroklimatą, žavėdamas savo jaukumu ir paprastumu. Drąsios, pakilių mintys džiugiai nuteikia tiek mokinius, tiek mokytojus. Emocinė savijauta mokykloje puoselėjama nuolat. Pozityvios mintys mokykloje sklindo visur: grožinėje literatūroje, dainų žodžiuose, vaikų piešiniuose, o dabar ir pozityvumo erdvėje. Šis kampelis, pasak mokytojų, yra geros dienos pradžia. Palabintas geromis mintimis rytas, keičia jau seną, nuteikia sėkmingai dienai. Pozityvios mintys mūsų gyvenimuose užima labai svarbią vietą. Gyvenimiškose situacijose gebėdami įžvelgti gerąsias puses, mokomės atsparumo, savęs įgalinimo. Pozityvumas skatina kurti ir veikti. Nuoširdžiai džiaugiamės, kad šis kampelis patraukė bendruomenės dėmesį, gerina emocinę savijautą.

Mokiniams ši erdvė itin aktuali: sukelia diskusijas, girdimi aptarimai, matomi linksmesni veidai. Mūsų mintys formuoja įsitikinimus, tai programa, pagal kuri veikia per mus supančią aplinką. Pozityvus požiūris keičia reagavimą, tuo pačiu gerėja tarpusavio santykiai. Drąsios, jaukios mintys, pirmiausia apie save, padeda įveikti nerimą ir baimę. Nežeidamas savęs, niekada neįžeisi ir kito.

Na, o tie, kurie pozityvių minčių kampelyje „baiminasi“ veidrodžio kaip atspindžio, nors akies krašteliai žvilgteli į teiginius ir juos jaukinasi.

Siūlome ir Jums išsirinkti sau patinkantį teiginį, kuris įkvėptų ir išlaisvintų:

Aš esu laimingas žmogus!	Aš pasitikiu savimi!
Kiekvieną dieną aš pats kuriu savo istoriją!	Aš pats valdau savo emocijas!
Esu dėkingas už viską ką turiu!	Aš esu vertas savo svajonių!
Pagalbos prašymas yra tvirtybė!	Aš esu atsakingas už savo sprendimus!
Aš turiu galią keisti savo gyvenimo istoriją!	Man patinka gyventi!

Virginija Aleknavičienė **Socialinė pedagogė**

Praėjo daugiau nei dešimtmetis, kai Vilkaviškio Salomėjos Nėries mokykloje buvo pradėta diegti SEU programa „Paauglystės kryžkelės“. Mažais žingsneliais pradėjome savo auklėtinių emocinio raštingumo kelionę. Juk bendruomenės branda labai priklauso nuo tarpusavio santykių, kuriuose yra įsipareigojimų vieni kitiems.

Žinios ir įdirbis kiekvienais metais leidžia pasidalinti gerąja patirtimi su kolegomis. Modulių temos dažnai perauga į ilgalaikius ir vertingus socialinius projektus, kuriuose dažnai dalyvauja partneriai, įsitraukia bendruomenė. Esame mokykla, kuri turi galimybę pajusti tėvklus pokyčius, palietusius visus bendruomenės narius: pradedant moksleiviais, jų tėvais ir baigiant pačiais pedagogais. Didėja vaikų motyvacija, išmokstame laisvai reikšti savo mintis, atpažinti ir valdyti emocijas, žinome, kur kreiptis pagalbos, galime būti vertingi savo bendruomenei tokie, kokie esame. Pamažu tampame visai kitokios kultūros mokykla.

Mokykloje vykdoma nemažai savanorystę skatinančių SEU projektų: „Pasidalinkime gerumu“, „Mokiniai – mokiniams“, „Žalias takas aplink mokyklą“. Kiekvienos klasės bendruomenė dalyvauja pasirinktame savanoriškos veiklos projekte. Šiuo sudėtingu laikotarpiu ypač išryškėjo bendruomenės sutelktumas ir gebėjimas į situaciją žvelgti kompleksškai. Didelę naudą turi SEU metodikos įrankiai, kuriuos galime pritaikyti teikdami pagalbą mokiniams, atvykstantiems iš karo niokojamos Ukrainos.

Nelieka nuošalyje aktyvus ir įvairiapusis sveikos gyvensenos ugdymas. Pasiūlos diapazonas tikrai platus – nuo fizinio aktyvumo iki meno terapijos veiklų. Mokykloje įkurtos patrauklios, įvairius ugdytinių poreikius atitinkančios erdvės – poilsio zonos, žaidimų kambarys, teniso, šachmatų žaidimo vietos. Pandemijos laikotarpiu mokyklos direktorės Dainos Jušauskienės iniciatyva buvo įkurtas sensorinis kambarys, kuriame lankytojų netrūksta. Pertraukų metu čia laiką leidžia mokiniai, kurie nori ramybės ir pasyvaus poilsio. Pamokų metu vyksta grupiniai ir individualūs emocinio pažinimo užsiėmimai.

Kasmet vykdomas sėkmingas ir įdomus projektas „Mokiniai – mokiniams“. Jo veiklų metu gimė mokyklos „Lyderių klubas“. Vyresniųjų klasių mokiniai veda įvairius prevencinius užsiėmimus, renginius ir veiklas jaunesniesiems mokiniams. Jaunieji lyderiai laukiami ne tik savo mokykloje, bet ir kitose miesto bei rajono mokyklose bei renginiuose. Taip pat mokykloje organizuojamos SEU dienos. Jų metu vyksta „Snaigės“ stovykla, prevenciniai užsiėmimai visų klasių mokiniams.

Mokykloje vyksta netradicinio ugdymo dienos. Šiemet vieną iš tokių dienų visi mokiniai pradėjo bendrystėje. Visų klasių mokiniams mokyklos socialinės pedagogės vedė nuotolinę SEU pamoką „Mano istorija“. Pamokoje buvo naudojamas meno terapijos metodas „Namo metafora“. Pamokos pradžioje socialinės pedagogės kalbėjo apie tai, kad kiekvienas gyvas sutvėrimas turi namus: sraigė savo namus visada nešiojasi ant nugaros, paukštis savo namus susikuria medžio viršūnėje, kirmio namai – giliai po žeme, o žuvies namai gali būti ir gilus vandenynas, ir srauni upė. Žmogus taip pat turi namus. Vieni žmonės gyvena didžiuosiuose namuose, kiti – mažesniuose. Vieni gyvena dideliuose miestuose, o kiti – tokiuose miesteliuose kaip mūsų. Dar kiti gyvena mažuose kaimeliuose ar net vieniškiuose. Šio užsiėmimo tikslas – surasti ir įvardinti, kas gyvena kiekvieno žmogaus širdies namuose. Užsiėmimo metu mokiniai gamino namo maketą, rinko jiems svarbias citatas iš mėgstamiausių literatūros kūrinių, kūrė savo istoriją. Kūrybinio užsiėmimo metu mokiniai „pastatė“ savo širdies namus. O ką jie įsileido į savo namus, priklausė nuo kiekvieno individualiai. Taip pat mokiniai parašė žinutę su palinkėjimu sau, draugui ar pasauliui... Įdomu buvo skaityti žodžius, kurie skirti tik pačiam sau, nes pats juos įsileidai pro savo širdies duris.

Smagu, kad vaikai aktyviai ir noriai dalyvauja emocinės gerovės veiklose. Žino, kur gali gauti pagalbos ir rasti supratimą, kur palikti išveiktas emocijas.

Psichosocialinių įgūdžių ugdymas **Kauno Algio Žikevičiaus saugaus vaiko mokykloje**

Rasa Šerpytienė, direktorė ir **Vaiva Misiūnaitė, psichologė**

1976 m. Kaune įkurtas Jaunųjų eismo inspektorių klubas kuris 2006 m. tapo Kauno Algio Žikevičiaus saugaus vaiko mokykla. Tai yra neformaliojo vaikų švietimo mokykla, kurios mokytojai siekia papildyti ir pagilinti bendrąjį ugdymą saugaus eismo, ekologijos, krašto pažinimo, sveikos gyvensenos žiniomis, o psichologų komanda rūpinasi mokinių psichosocialiniais poreikiais. Mokykloje dirbantys 7 psichologai Kauno miesto mokyklų bendruomenėms teikia įvairias paslaugas – pradedant konsultacijomis, baigiant užsiėmimais ir stovyklomis.

Mokykloje vykdoma 11 skirtingų programų. Pvz.: „Atsparumo stresui ugdymo programa“, „Komandos formavimo ir bendradarbiavimo“, „Kūrybinio ir analitinio mąstymo“, programa „Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos“, „Propagandos ir kritinio mąstymo“, „Savęs pažinimo“ ir kt. programas, kurių pagalba yra padeda mokiniams bei tėvams pažinti save, ugdyti kūrybiškumą, formuoti komandinio darbo įgūdžius ir ugdyti kitas psichosocialines ir emocines kompetencijas. Dėl individualių konsultacijų į mokyklos psichologus gali kreiptis mokyklinio amžiaus vaikai, jų tėvai, taip pat ir mokytojai. Mokiniams iki 16 metų reikalingas jų tėvų sutikimas, tačiau ir tokiu atveju, viskas apie ką kalbama konsultacijų metu, išlieka konfidencialu. Kadangi visos situacijos yra unikalios, jos vertinamos atskirai ir kai kuriais atvejais gali būti pasiūlytas sisteminis šeimos konsultavimas arba šeima nukreipiama konsultuotis pas kitus specialistus.

Kai kurie mokiniai į psichologų kreipiasi ir profesinio orientavimo klausimais. Šiuo metu mokykloms siūloma trijų užsiėmimų programa „Tavo karjera“, kurios metu kalbama tiek apie profesijų pasirinkimą, darbo rinką, tiek ir susipažįstama su gyvenimo aprašymo kūrimu, motyvacinio laiško kūrimu bei darbo pokalbio modeliavimu. Jei mokiniams vis dar lieka klausimų – jie kviečiami individualioms konsultacijoms, kurių metu taikome NEO-PI-R asmenybės testą, kuris padeda paaugliams geriau suprasti savo poreikius bei planuoti ateitį.

Labai populiari yra programa-algoritmas „Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas“. Šią programą pasirinkusiose klasėse (gavus tėvų sutikimus), yra atliekamas mikroklimato tyrimas ir išsiaiškinamos silpnosios pusės.

Nuotolinio mokymosi metu buvo pastebėta, jog kai kurie moksleiviai jautriau reaguoja į pandemijos sukeltus pokyčius jų gyvenime, tad praėjusių metų pavasarį buvo suorganizuotas 9-12 kl. mokinių rašinių konkursas, kurio tema „Aš ir karantinas: kuo buvau, kuo tapau ir kuo dar galiu tapti?“. Mokiniai iš visos Lietuvos siuntė laiškus bei dalinosi savo patirtais išgyvenimais, o nugalėtojai buvo apdovanoti prizais.

Saugaus vaiko mokykloje taip pat organizuojamos ir savęs pažinimo grupės, kurių metu dalyviai praktinių, patyriminių ir kūrybinių veiklų pagalba mokosi geriau suprasti save bei kitus, susipažįsta su laiko valdymo, streso mažinimo įrankiais, kuriuos gali pritaikyti savo kasdieniniame gyvenime.

Į mokyklos veiklas taip pat įtraukiami ir vaikų dienos centrai. Bendradarbiaujant su jais, pokalbių su vaikais metu stengiamasi rasti vaikų stipriąsias vietas bei skirti rekomendacijas popamokiniam vaikų užimtumui. Mokykloje organizuojamos įvairios stovyklos: savęs pažinimo dienos stovyklos, siūlome ir išgyvenimo stovyklas gamtoje, draugystės stovyklas, siekiant pagerinti klasių mikroklimatą ar sudrauginti naujai susiformavusias grupes.

Žinoma, aktyviai dalyvaujama ir Lietuvos respublikos rengiamuose projektuose, kaip pavyzdžiui šių mokslo metų rudenį Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto finansuojamose geros savijautos programose. Geros savijautos programų dėka, Saugaus vaiko mokykloje aplankė 917 mokinių iš 18 Kauno mokyklų. Mokiniams buvo praversti užsiėmimai skatinantys bendradarbiavimą, kūrybiškumą, tarpusavio supratimą bei savęs pažinimą. Šių tikslų siekiama naudojantis psichologų parengtomis programomis ir taikant įvairias, tikslingas amžiaus grupėms pritaikytas, metodikas.

Būti neformaliojo vaikų švietimo lydere – saugaus ir sveiko vaiko ugdymo, atvira, modernia, profesionalia daugiaviečių mokykla, aktyviai prisidedančia prie Kauno miesto visuomenės pažangos, tokia yra sėkmingai įgyvendinama Algio Žikevičiaus saugaus vaiko mokyklos vizija.

Sonata Drazdavičienė, gimnazijos direktorė
Andrėja Adašiūnienė, socialinė pedagogė
Simona Rimkuvienė, psichologė

Ko gero, visi sutinkame, kad šiuolaikiniame pasaulyje nepakanka išmok(y)ti dalykinių žinių. Būtina mokinius ugdyti visapusiškai, padėti jiems atsiskleisti kaip asmenybėms, ugdant gyvenimui svarbias kompetencijas, stiprinant drąsą prisiimti atsakomybę už tai, kaip bendraujame, ką ir kodėl darome, be jokio man tai nerūpi požiūrio.

Keliame sau tikslą - auginti visapusišką, į sėkmę orientuotą jauną žmogų, taikant „Triple S“ modelį. Pirmoji S - tai siekiai, užtikrinantys saugią ir draugišką aplinką, aukštą mokinių motyvaciją ir norą siekti tikslo. Antroji S - tai susitarimai, įtvirtinantys geros mokyklos pagrindą, kurį sudaro bendros, aptartos ir visų pripažintos vertybės, aukšta darbo kultūra. Trečioji S - tai sėkmė, pajaučiamam patiriant įvairiapusę asmenybės ūgtį, harmoningą brandą ir aukštus akademinius rezultatus.

Su kokiais iššūkiais susiduriame? Pastebime, kad pagrindiniai mokyklinio gyvenimo sunkumai (mokymosi motyvacijos stoka, vengimas lankyti pamokas, netinkamas elgesys) dažniausiai tėra ledkalnio viršūnė, visai nesusijusi su gebėjimų stoka. Kur kas svarbesni socialiniai ir emociniai veiksniai, kurių nepažinus sunku padėti mokiniui įveikti mokymosi nesėkmes. Mokiniai dažnai jaučia baimę suklysti, nerimą dėl tarpusavio santykių su mokytojais ir kitais mokiniais, nerimą dėl didelio mokymosi krūvio. Sunkumai gali kilti ir dėl netinkamo dienos režimo, laisvalaikio pasirinkimų (pavyzdžiui, nesaikingo kompiuterinių žaidimų žaidimo), pašlijusių santykių šeimoje, netinkamų draugų, žalingų įpročių ir kita. Esame didelė bendruomenė, tad daliai mokinių yra sunku prisitaikyti prie žmonių šurmulio. Taip pat vis dažniau susiduriame su vaikų psichinės ir emocinės sveikatos sunkumais.

Kur slypi sėkmė? Mūsų atsakymas: susitarimuose ir veiklose. Mokiniais tiek adaptuotis gimnazijoje, tiek susidraugauti ir geriau pažinti vieniems kitus padeda tikslingai socialiniam ir emociniam ugdymui skirtos veiklos: įgyvendinamos programos, atliekamos apklausos dėl adaptacijos ir mikroklimato, stebima mokinių savijauta, mokymosi krūvis ir pasiekimai. Vedamos integruotos pamokos, klasės valandėlės, socialinio ir emocinio ugdymo užsiėmimai, renginiai, užklausinės veiklos. Itin efektyvi yra dienos stovykla naujai priimtiems mokiniams prieš rugsėjo 1-ąją. Jos metu būsimieji gimnazistai susipažįsta su klasės auklėtoju, gimnazijos erdvėmis bei klasės draugais. Užsiėmimus tą dieną veda gimnazijos psichologas, kuris turi galimybę ne tik padėti formuoti stiprų klasės kolektyvą, bet ir gali stebėti, analizuoti ir teikti rekomendacijas apie galimą pagalbą klasei pirmaisiais adaptacijos mėnesiais. Šios veiklos leidžia mokiniams sėkmingai įsiliesti į gimnazijos bendruomenę. Kaip ir daugelis mokyklų, gimnazijoje įgyvendiname LIONS Quest programą „Raktai į sėkmę“, socialinių emocinių kompetencijų tobulinimo programą „Dramblys“, Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programą, taip pat ne mažas būrys mūsų mokinių dalyvauja „Sniego gniužtės“ programoje. Dalyvavimas programų veikloje ugdo pasitikėjimą savimi ir leidžia kurti tvarų tarpusavio ryšį ne tik klasėse, bet ir srautuose.

Kas motyvuoja siekti daugiau? Pastebime, kad labiausiai mokinius motyvuoja bendruomenės kultūra, vertybės ir išsiskirti tikslai: pagarba, pagalba, pripažinimas, susitarimų laikymasis. Laikomės nuostatos, kad gimnazistai – tai tie asmenys, kurie kurs ir/ar valdys mūsų valstybę, steigs darbo vietas, bus inovatyvūs darbdaviai, savo srities profesionalai, gebantys save ir aplinkinius „užprogramuoti sėkmei“. Šalia akademinių pasiekimų labai svarbi ir motyvuojanti bendruomenės dvasia, kartu patirtas kūrybos ir pažinimo džiaugsmas bei kartu patirtos geros emocijos. Asmeniniu lygmeniu kalbantis su mokiniu stengiamės pažadinti jo savimotyvaciją ir ambicijas realizuoti savo gebėjimus, atrasti „geresnį save“. Periodiškai aptariame trumpalaikius ir ilgalaikius mokymosi tikslus, problemų sprendimo būdus. Kartu pasidžiaigiame, kai mokinio išsiskirti tikslai ir susitarimai tampa įgyvendinti.

Kaip pasirūpiname mokymosi aplinka? Aplinka yra bendruomeninio susitarimo ir darbo kultūros dalis. Mokytojų profesionalumas ir patirtis įgalina juos dirbti su skirtingą mokymosi stilių turinčiais mokiniais, tam taip pat tarnauja modernios technologijos kabinetuose, darbo formų pasirinkimas, užduočių formatai. Kita vertus, pats mokinytis yra skatinamas būti atsakingas už savo ugdymosi sėkmę ir gali, bendradarbiaudamas su mokytoju, pasirinkti sau tinkamiausią mokymosi būdą. Siekiame, kad kiekvienas mokinytis jaustųsi svarbus ir patenkintas savo ugdymosi procesu – todėl sistemingai domimės mokinių grįžtamuoju ryšiu apie jų ugdymosi sėkmę, analizuojame rezultatus, aptariame pokytį. Įpusėjus pusmečiui organizuojame klasių, joms dėstančių mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų ir gimnazijos vadovų susitikimus, kurių metu aptariame bendrą klasės kontekstą, stipriąsias ir tobulintinas sritis, numatome siektiną tikslą, pagalbos būdus.

Kaip dera akademinės bei socialinės ir emocinės veiklos? Gimnazijoje aktyviai vystoma būrelių veikla, mokinių taryboje skatinama pasidalytoji lyderystė, inicijuojami įvairūs moksliniai – kūrybiniai projektai, konferencijos, tarptautinis bendradarbiavimas. Galime drąsiai teigti, kad akcentuojame ne tik akademinius rezultatus, dauguma mokinių aktyviai veikia ir ugdo gimnazijoje ar už jos ribų. Mokinių užimtumas ir įsitraukimas yra labai didelis, pozityvus ir papildantis formalųjį ugdymą. Kaip pavyzdį galėtume įvardinti savanoriškas veiklas, Junior Achievement programą, DofE programą, Erasmus+ projektus, LMS veiklą. Taip pat reiktų paminėti gausų mokinių dalyvavimą olimpiadose, konkursuose.

Kaip vyksta mokinių savijautos stebėjimas? Siekiame su mokiniais bendrauti atvirai, domimės kaip jie mato gimnazijos bendruomenę. Klasių vadovai stengiasi individualiai pasikalbėti su kiekvienu savo auklėtiniu, užmezga asmeninį pozityvų kontaktą, aptaria mokiniui rūpimus klausimus, reikiamą pagalbą. Reguliarios bendruomenės apklausos leidžia stebėti situaciją, reaguoti ir tobulinti gimnazijos veiklą.

Linkime visų mokyklų bendruomenėms atrasti savąjį sėkmės modelį - įkvepiančią viziją, pozityvią socialinę ir emocinę aplinką bei orientaciją į savąją sėkmę.

Laima Kareivienė

Viešosios įstaigos Pranciškonų gimnazija socialinė pedagogė, psichologė

Kiekviena mokykla nori suteikti kuo daugiau būdų, kuriais mokiniai galėtų reikštis bei įdomiai ir produktyviai mokytis. Viešoji įstaiga Pranciškonų gimnazija – ne išimtis. Mokykloje vykdomos tyrimais pagrįstos socialinio ir emocinio ugdymo LIONS QUEST programos, veikia gausybė būrelių, kitų popamokinių veiklų, mokytojai rengia integruotas pamokas. Gimnazijoje 10 klasės mokiniai gali pasirinkti iš labai daug pasirenkamųjų dalykų. Viena tokių – verslumas, vadyba ir mažmeninė prekyba. Ši pamoka išsiskiria tuo, jog jos metu mokiniai gali dalyvauti „accelerator x“ programoje ir kurti verslus, steigti mokinių mokomąsias bendroves. Viena tokių mokinių – III klasės mokinė Arvydė Paulauskaitė yra jaunosios bendrovės „ELYSIUM“ prezidentė ir parašė bei išleido psichologinę saviugdos knygą „Pasąmonės siluetai“. Knygelėje yra 31 dienos iššūkis, kuris padeda geriau pažinti savo asmenybę, painius minčių labirintus, įvardinti savo emocijas, analizuoti jų kilmę bei reikšmę. Kiekviena diena turi įdomų pavadinimą iš kino filmo, dainos, ar net pačios autorės sugalvotas frazės, pavyzdžiui, 16 dienos pavadinimas: „Nejok ant numirusio žirgo...“ Pati autorė sakė: „Ši knyga – dalelė manęs, mano didžiausios paslapties. Ja pasidalindama su visais atidaviau tai, ką tiek metų slėpiau, kas padėjo man net tada, kai vos egzistuodavau juodoje plotmėje“. Žinoma, svarbu ir tai, jog knygelėje nėra jokio sudėtingo, sunkiai suprantamo teksto. Viskas parašyta taip, jog kiekvienas skaitytojas gali rasti aktualių jam temų. Autorė, rasdavusi saviugdos ir psichologinės pagalbos sau pratimą, jį užsirašydavo ir pritaikydavo sau. Iš to ir susideda knyga – autorės surinktų pratimų, kurie padeda gerinti psichologinę sveikatą. Neseniai atsirado dar viena naujiena – žmonės, pirkdami knygą internetu, prideda ne tik prie savo psichologinės sveikatos gerinimo, bet ir prie Žemės tausojimo, nes 1% nuo kiekvieno pirkinio bendrovė skiria „Stripe Climate“ bendrovei, kuri rūpinasi CO2 kiekio šalinimu. Svarbu paminėti ir tai, jog bendrovė Klaipėdos regioninėje „eXpo 2022“ mugėje buvo pripažinta startuoliškiausia jauna bendrove bei užėmė 2 vietą. Arvydės Paulauskaitės psichologinė saviugdos knyga „Pasąmonės siluetai“ kviečia analizuoti save, bandyti suprasti minčių galią ir emocijų kilmę.

Žaidimas „Mesk ir kalbėk“

Paruošė Socialinio ir emocinio ugdymo institutas

Mokslo metai artėja į pabaigą, tad metas aptarti kaip sekėsi. Siūlome su vaikais pažaisti kauliukų žaidimą MESK IR KALBĖK. Šį žaidimą galima žaisti su bet kurios klasės mokiniais.

Gali būti keli žaidimo variantai:

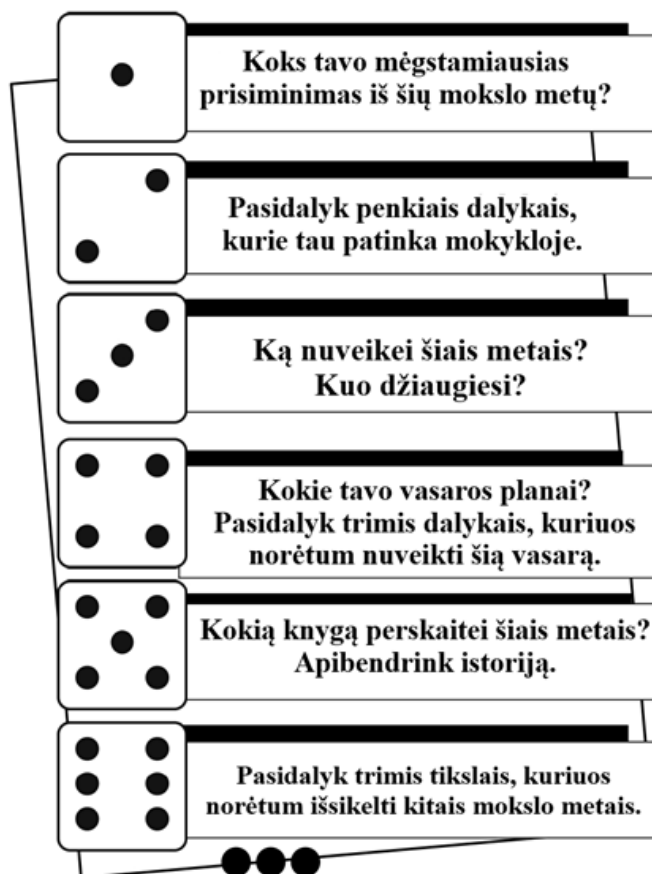
1 variantas. Paruoškite žaidimo pateikti ir parodykite ją visiems mokiniams. Žaiskite žaidimą kartu su visa klase, paėiliui kiekvienas ridena kauliuką ir atsako į klausimą pagal išriedėjusių taškų skaičių.

2 variantas. Žaiskite grupėse. Suburkite vaikus po 5–6 ir kiekvienai grupei duokite po kauliuką ir lapą su klausimais. Būtinai pabaigoje kartu aptarkite ką mokiniai išgirdo iš savo klasės mokinių. Paieškokite panašių ir labai skirtingų atsakymų. Prieš pradėdant žaidimą būtinai pasakykite, kuris grupės mokinys kauliuką mes pirmas. Pavyzdžiui, pirmas kauliuką mes tas, kurio pirmoji vardo raidė arčiausiai abėcėlės „A“ raidės.

Pastaba. Pasirinkus bet kurį variantą mokytojas žaidžia kartu.

Pasiūlymas. Pasinaudokite žaidimo forma ir sugalvokite dalyko metų refleksijos klausimus.

MESK IR KALBĖK

Pritaikyta iš Teacher Mom Power

Dangaus kupolu ramiausiai juda debesų pusnys... Pamažu, niekur neskubėdami, gėrėdamiesi saulės atspindžiu ežero bangelėse. Gėrėdamiesi pievų žaluma, kuri pasidabinusi savo saulutėmis – pienėmis... Geltongalvės pienės it ištiesto kilimo išsiuvinėtas gyvas ornamentas. Ateityje jų ryškius žiedus pakeis pūkų aureolės, kurios išsisklaidys su pirmuoju stipresniu vėjo gūsiu...

Alegorija - vaizduojanti gyvenimą. Įsivaizduokite margą gėlių pievą. Pievoje tarp daugybės augalų stiebiasi ir pienė – tvirtu koteliu, geltonu žiedu ir karpytais lapais. Pamažu pienės žiedas susiskleidžia. Po kiek laiko ryškiai geltonas žiedas nublanksta. Bręsta, didėja sėklos, kol prinokusios prasiveria. Ji turi daug mažų baltų „parašutų“. Ar matai, kaip sklاندžio pienučių pūkais? Pievoje pučia švelnus vėjelis. Pienė linguoja į visas puses, o vėjas padeda pradėti kelionę. Daugelis jų nusklendžia tolyn. Pamažu sėklėlės su „parašutais“ pasklinda po pievą. Ten, kur jos nusileis, išaugs naujos pienės.

Nuostabūs vaikai, nes šaunūs jų tėvai. O gal nuostabūs tėvai, nes šaunūs vaikai. Abu teiginiai teisingi. Tarsi ta sodriai žalia pieva, pasidabinusi dangaus šviesulį primenančiom pienėmis, kartu sudarydama visumą – gyvą, nepakartojamą kilimą, kuriuo galime žavėtis.

Ar vaikiškos emocijos skiriasi nuo mūsų - suaugusiųjų? Vaiko emocijos yra natūralios, dažniausiai stiprios ir ryškiai išreikštos kūne. Jos kalba apie vaiko pasaulį. Mūsų taip pat natūralios, stiprios, ryškios, tačiau dažnai įvyniotos (paslėptos) už „tinkamo/reikalingo/tvarkingo“ tai yra užmaskuoto elgesio. Ikimokykliniame amžiuje (t.y. maždaug tarp trejų–šešerių metų), vyksta vaiko emocinė raida. Įgyti gebėjimai kontroliuoti emocijas vėliau lemia, kaip vaikui seksis bendrauti mokykloje, rasti draugų ir net apskritai prisitaikyti tolimesniame gyvenime. Jei vaikas neišmoksta valdyti savo emocijų, vėliau tai gali peraugti į rimtesnius sunkumus: atsirasti baimių, atsiskyrimo nuo tėvų nerimas, perdėtas drovumas ar priešingai – priešgyniavimas, agresija.

Mokykite vaikus atpažinti ir įvardyti savo jausmus, suprasti, ką jaučia kiti vaikai ir suaugusieji. Atsižvelkite į amžių – vaikai bręsta pamažu, tad iš trimečio neverta reikalauti tokios užuojautos ar moralinio sąmoningumo kaip iš ūgtelėjusio paauglio.

Keli patarimai, paprasti, bet neprasti:

- ✶ Aiški dienvartė ir reikalavimai suteikia vaiko gyvenimui saugumo ir ramybės – leidžia nuspėti, kas bus toliau. Labai gerai, kai tėvai/pedagogai konkrečiai pasako, ko reikalauja iš mažylio ir skatina jį laikytis nustatytos tvarkos.
- ✶ Akių kontaktas tyloje ir šypsojimasis. Kartais vaikams tereikia tylaus akių kontakto. Nustatykite laikmatį vienai minutei, atsisėskite vienas priešais kitą, žvelkite vienas kitam į akis, tiesiog šypsokitės, nekalbėkite (šypsena turi būti nuoširdi). Šis pratimas dažnai pasibaigia juoko protruikiu, praskaidrinančiu net ir pačias nemaloniausias situacijas. Be to, šis pratimas puikiai tinka atlikti kartu į konfliktinę situaciją patekusiems vaikams.
- ✶ Reaguodami į vaiko jausmus, venkite negatyvių vertinimų: „Ar tau kada nors būna gerai?“, „Na, kokios dar problemos?“ Tokie komentarai trukdo atvirai bendrauti. Vaikui peršama mintis, kad jis yra „geras“ tik tada, kai jam puikiai sekasi. Venkite moralizavimo. Geriausia – kantriai ir atidžiai išklausti vaiką, laiku pritariamai linktelėti galva. Atminkite, kad primygtinis klausinėjimas gali atitraukti vaiko dėmesį nuo problemos, jis nustos kalbėti apie savo jausmus.
- ✶ Nesigėdinkime „nepatogių“ emocijų. Jei vaikas rodo intensyvias, nemalonas emocijas, vadinasi atėjo laikas tvirtam, stipriam mylinčiam apkabinimui („meškos glėbiui“), nes jam vienam atrasti pusiausvyrą per sunku.

Kiekvienas vaikas individualus ir metodai kiekvienai situacijai skirtingi. Tačiau kartais paprastas apkabinimas, ar nuoširdus juokas ištirpdo visus pykčio ledus.

Rytais galima pasimėgauti atplaukiančiais lakštingalų užburiančiais balsais. Širdis džiaugiasi šiuo čiulbesiu. Džiaugiasi auštančiu rytu, nepasikartojančia akimirka... Tiek nedaug reikia, kad tai pajustum, tik akimirką sustabdyti. Tik akimirką, kad įsiklausytume, kaip šnabždas vėjas su medžiais. Tik akimirką, kad pasigėrėtume, kaip švelniai plaukia debesų pusnys pro šalį. Tik akimirką, kad pamatytume, kaip geltongalvė pienė yra panaši į saulę, o vaikai – unikalūs. Užtrunkame tik akimirką, kad stabtelėtume ir pažvelgtume atidžiau, apkabintume stipriau ir nusišypsotume nuoširdžiau.

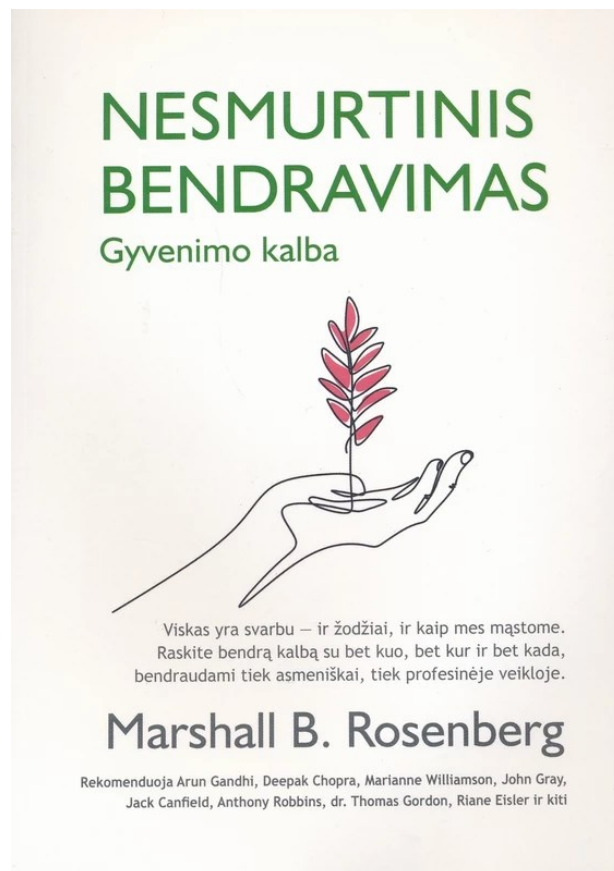
Linkėjimai visiems nuo Rasos Pavilionienės, Trakų lopšelio – darželio „Ežerėlis“ socialinės pedagogės, metodininkės.

Marshall B. Rosenberg knyga „Nesmurtinis bendravimas“

Šį kartą mūsų knygų lentynoje – bestselerių, klasiką tapusi Marshall B. Rosenberg knyga „Nesmurtinis bendravimas“. Išleista lietuviškai ilgai, laukta knyga, skirta visiems, kurie nori ir tikisi patobulinti savo empatiško bendravimo, klausymo gebėjimus. Knyga puikiai tiks tėvams, pedagogams, ypač tiems, kurie stengiasi perprasti socialinio ir emocinio ugdymo subtilybes, būti profesionaliais pedagogais, kuriančiais empatišką, įtraukiančią ir traumoms jautrią mokymosi aplinką, kurioje gerai jaučiasi visi. Lietuvos socialinio emocinio ugdymo asociacija dovanoja šią knygą visiems savo nariams, nes tai ypatinga knyga, keičianti ir praturtinanti santykius.

Dovanos idėją mums padėjo įgyvendinti, ir už tai nuoširdžiai dėkojame vaikų ir paauglių psichiatrui, LRS nariui Linui Slušniui, kuris Asociacijos nariams perduoda šiuos žodžius: „Esu tikras, kad asociacijos bendruomenei mažiausiai reikia aiškinti, kas yra nesmurtinis bendravimas. Esate viena iš bendruomenių, kurie jau daugelį metų dedate milžiniškas pastangas, siekdami įrodyti kultūringo ir pagarbaus bendravimo privalumus mokyklose, namuose ir visuomenėje. Dovanodamas šią knygą, tikiuosi ne Jūsų didesnės išminties, parodyti ką nors naujo, bet linkiu jos mintimis dalintis su savo kolegomis, šeimos nariais ir vaikais. Knygoje aprašyti principai yra tikrai aukštasis bendravimo pilotazas, bet jeigu kiekvienas iš mūsų pasistengs pastūmėti bent vieną du šalia esančius link to – mes, tiešiog, turėsime tvirtą ir labai saugią visuomenę“.

**Tariame AČIŲ visiems, padėjusiems penktajam laikraščio numeriui išvysti dienos šviesą.
Kviečiame dalytis patirtimi, siųsti straipsnius ir nuotraukas pavasario numeriui.**

Kūrybinė komanda:

Redaktorė

Raimonda Kurauskienė
tel. nr. +370 652 50502
el. p. raimonda.kur@gmail.com

Pradinukų dienoraščiai

Vida Rudelienė
tel. nr. +370 685 71160
el. p. vidarud@gmail.com

Tėvams apie vaikus

Onutė Misiukevičienė
tel. nr. +370 699 36137
el. p. o.misiukeviciene@gmail.com

SEU vakar, šiandien ir rytoj

dr. Daiva Šukytė
tel. nr. +370 682 61208
el. p. ltseuasociacija@gmail.com

Progimnazijų džiaugsmas ir rūpesčiai

Jolanta Vengalienė
tel. nr. +370 682 15375
el. p. j.vengaliene@yahoo.com

Maketavimo darbai:

Kęstutis Inkra
tel. nr. +370 618 76537
el. p. inkata@gmail.com

Darželinukų atradimai

Indrė Matevičienė tel.
nr. +370 686 77313
el. p. direktore@raseiniusaulute.lt

Gimnazistų realybė ir svajonės

Giedrė Volungevičienė
tel. nr. +370 315 69104
el. p. giedrevol@gmail.com

Kalbos stiliaus redaktorė

Jolanta Balabonienė

Su Rolanda Šliažiene-West kalbėjosi ir surašė Auksė Kancerevičiūtė, pati ne kartą su klasėmis dirbusi „Babilone“

„Babilone buvau viskuo: jaunu, pasimetusiu žmogumi, bendraamžių ugdytoju, jaunimo darbuotoju, tarybos nariu...Ilgametė ir nuosekli dalyvavimo patirtis buvo tarsi praktikos aikštelė asmeninių, o dabar ir profesinių, kompetencijų augimui. Babilonas tiesiogiai prisidėjo prie gilesnio savęs, savo poreikių ir tikslų suvokimo, savęs pažinimo socialiniame kontekste, gebėjimo valdyti grupės procesus, taip pat atpažinti, pavadinti ir suvokti kylančius jausmus, juos valdyti, gebėjimo spręsti konfliktus ir dar daug daug ko...“ (Donatas)

„Mums visiems pavyko kurti tą ypatingą buvimo ir tobulėjimo veikiant kartu atmosferą, kurios atgarsiai greitai sklido ne tik po Vilnių, bet ir kitus Lietuvos miestus – teigia centro įkūrėja ir priduria, kad pasitelkdami įvairias meno formas visi kartu stengėmės ugdyti mokinių emocinį intelektą (nors tuo metu tos sąvokos dar niekas nevartojo), kurti pagarbius tarpusavio santykius, padedančius maksimaliai atverti saviraiškos galimybes“.

„Kai išgirstu arba prisimenu žodį „Babilonas“, iškart veidą papuošia šypsena, o kūną užlieja šiluma, nepaisant to, kad nuo susipažinimo su šiuo nuostabiu Jaunimo centru ir jo žmonėmis praėjo daugiau nei 20 metų. Pirmą kartą į jį atvykau kartu su savo klasiokais, vienai savaitei, kuri totaliai pakeitė visų mūsų tarpusavio santykius. Prisimenu, kiek džiaugsmo teikė pasitikėjimas kitais, kūryba kartu, apsikabinimai ir nuoširdūs pokalbiai su grupių vadovais“ (Anželika).

„Mūsų programose buvo skatinamas žmogaus savarankiškumas ir savanoriškumas, aktyvus dalyvavimas, stiprinamas kritinis mąstymas ir savivertės jausmas, kai mokomasi klausytis, pažinti save ir kitą, bendrauti, bendradarbiauti, dirbti komandoje jaučiant kitą ir padedant vienas kitam. Vyresniųjų klasių mokiniai atsidurdavo nekasdieniškoje aplinkoje, iš pat pradžių gal net nelabai norėję (kai kuriems kūryba atrodė svetima, ne jų erdvė), po kurio laiko pasiduodavo tam tikroms žaidimo „taisyklėms“, padedančioms būti tokiems, kokie jie iš tiesų yra. Gilesnis supratimas ateidavo tada, kai imdavom kalbėti apie paprastus dalykus – namus, kasdienybę, tarpusavio santykius, žmogaus buvimą šalia žmogaus. Kildavo noras susimąstyti, nusimesti kaukes, pažvelgti į save iš šalies. Taigi ta savaitė, praleista ne mokykloje, o Babilone, tapdavo tam tikra atradimų-supratimų vieta, kur mokėmės vieni iš kitų“.

Rolandai pritaria ir buvęs „babiloniukas“ Nerijus: „Jaunimo centras Babilonas sukūrė saugią erdvę, kurioje galėjai būti su bendraamžiais, nebijojai eksperimentuoti, t.y., mokeisi bendrauti, galėjai klysti, nes jauteisi saugus, drįsai kalbėti apie iššūkius, su kuriais susiduri. Tai buvo vieta, kur galėjai kalbėti apie savo jausmus, ir tave priėmė kiti“.

„Babilonas“ moksleiviams suteikė galimybę išgyventi socialinio emocinio ugdymo patirtis tada, kai dar niekas Lietuvoje nevartojo šių sąvokų. Per 20 veiklos metų jaunimo centro programose dalyvavo per 14000 moksleivių, daugumai „Babilonas“ tapo ypatinga vieta. Anželika Rudak: „Jaunimo centras tapo mano antraisiais namais, kur ugdžiau kūno ir dvasios lankstumą, drąsą veikti, būti savimi, reikšti savo nuomonę, kurti ir prisiimti atsakomybę. Retrospektyviai suprantu, kad šis mano gyvenimo etapas sukūrė stiprų pamatą tolimesniam mano, kaip lyderės, gyvenimui, pasirinkimams, kurie buvo (ir yra) grįsti meile gyvenimui, kūrybai, sau ir žmonėms šalia. Babiloniukė manyje iki dabar yra stipri, ir aš tuo labai didžiuojuos“.

Kad programa buvo itin sėkminga, skatinusi jaunuolius keistis, ieškoti naujų kūrybinių sprendimų ir netgi įtakojusi jų tolesnį gyvenimą, liudija ir Paulius Markeliūnas: „Gūdžiais 1994-tais, kai viskas dar buvo juodai balta, gyvenimas atsitiktinai, tiesiog per stebuklą nuvedė mane į kažkokią „eksperimentinę sektą“. Visa klasė buvo žiauriai patenkinta, kad savaitę nereiks eiti į mokyklą, o kur būsim ir ką veiksime – niekas net neįtarė, buvo tas pats. Man irgi. Buvau įsisėgęs tris „grafkes“, ant džinsų tušinuku užsirašęs ac/dc, bix ir visas kitas grupes, kurių nuotraukos iš perfotografuotų plakatų parsidavinėjo prie cirkų...turėjau gitarą namie, bet menas iki tol man atrodė kažkokia nesąmonė. Ir taip staiga pasikeitė viskas – niekada nebūčiau patikėjęs... Susipažinau su žmonėmis, kurie mąstė ir veikė kažkaip visai kitaip – turintys ypatingų dvasinių dovanų. Supratau, kad aš irgi galiu kažką kurti, galų gale – susikurti net savo gyvenimą arba bent jau pažiūrėti į jį daug kūrybiškiau. Šiuo metu mano gyvenime, pradėdant darbą, baigiant laisvalaikį – visur juntama kūryba, net mano pareigos – kūrybos vadovas!“

O va tokia Editos patirtis: „Buvo labai sunkus tarpsnis. Manim nepasitikėjo nei tėvai, nei mokytojai. Leidau laiką su labai prasta kompanija, kol atsidūriau su klase Babilone. Man buvo keista, kad čia niekas nesiūlo man nei jokios pagalbos, nei duoda nuolat kažkokių patarimų – tas pasitikėjimas paaugliu, suteikta erdvė veikti, suaugusiųjų bendravimo su manim būdas – kaip su lygia – padarė didelę įtaką... Man staiga pasidarė įdomiau čia, Babilone, nei gatvėje... Jeigu Rolanda nebūtų manęs paėmus į tarpkultūrinius mainus Italijoje, nežinau, ar tuo metu jau nebūčiau pamėginusi stiprių narkotikų su kompanija... tokia aš buvau 15-os. Aš iškart net nesupratau, kodėl tokią blogą ir nepaklusnią paauglę kažkas dar ima su savim į kelionę... Ten pamačiau visai kitokį bendravimą, grįžus nebenorėjau matyti senos „chebrytės“. Stovėjau kryžkelėje, turėjau rinktis vieną arba kitą pusę - tik Babilono dėka pasirinkau tą gerąją... ir išplaukiau. Galvoju, daug padrikų principų bando taikyti dienos centruose arba atvirose jaunimo erdvėse. Kur dirbau, mačiau tik kažkokių trupinių Babilono – kaskart norisi pasakyti: jums reikia semtis iš Rolandos... Tai man buvo taip daug.“

Nepaisant įvairių biurokratinių trukdžių (pasak Rolandos, iš pradžių ofise nebuvo net telefono, jau nekalbant apie kitas reikalingas priemones; be to, tik sukūrus centro erdvę vienoje patalpoje, tuoj, žiūrėk, reikėdavo kraustyti kitur, nes savivaldybei vis prireikdavo būtent tos vietos, kur mes veikdavom), tačiau, nepaisant visko, mus lydėjo sėkmė, įkvėpdavo ir stiprindavo reikalingumo ir prasmės jausmas.

Nuo pat įsikūrimo pradžios prasidėjo ir tarpkultūriniai projektai. Iš čia ir pavadinimas – „Babilonas“, mat pirmojo tokio tarptautinio projekto metu tarp 30 dalyvių buvo 14 tautybių moksleiviai. „Kai sutvarkiau naujo jaunimo centro steigimo dokumentus, jaunimas patys jį pradėjo vadinti Babilonu, kuriam iš pat pradžių mėginom suteikti ne skirtingumo ir pykčio, o susišnekejimo ir dalinimosi prasmę“ – teigia Rolanda. Nuo 1994-ųjų iki 2014-ųjų kasmet įvykdavo nuo kelių iki keliolikos tarpkultūrinių jaunimo mainų su įvairiausiais partneriais ne tik iš Europos, bet ir iš Afrikos. „Tai buvo milžiniška patirtis mūsų jauniems žmonėms, kurie Lietuvos nepriklausomybės pradžioje dar buvo išsigandę ir susikaustę... Dešimt dienų kūrybinėse dirbtuvėse kartu su kitų Vakarų Europos šalių jaunimu apversdavo jų gyvenimus aukštyne kojom pačia geriausia prasme“. Net ir po kelių dešimtmečių, paklausti, ką jiems davė „Babilonas“, buvę mainų dalyviai mini tarpkultūrinį atvirumą, ypatingus patyrimus, netikėtus, užburiančius akimirkas:

„Babilonas man suteikė galimybę susipažinti su žmonėmis iš skirtingų kultūrų ir religijų, juk tuo metu Lietuvoje dar buvo mažai užsieniečių. Dabar, jau praėjus daugiau nei dvidešimt metų, galiu viena-reikšmiškai pasakyti, kad tai man labai atvėrė akis ir augino manyje itin daug tolerancijos, susidomėjimo kitomis kultūromis, jų tradicijomis, gyvenimo būdu“ (Tautvilė).

„Atsitiktinai patekau į Babiloną, kuris man buvo didelis gaivaus oro gūsis! Pirmosios tarptautinės patirtys, kurios man, neturiu nė menkiausios abejonės, širdyje užkūrė visam gyvenimui liepsnelę keliauti, bendrauti, pažinti svečius kraštus, žavėtis įvairove, išlikti visada smalsiai ir kūrybiškai! Dabar galvoju, kad tuos kodus turėjau gimdama, o Babilonas paskatino skleisti ir manyti, kad tai išties Gerai!!! :) (Ramunė). Apie įgytas kompetencijas ir vertybes, atveriančias kelią pagarbai, supratimui, individualumo raiškai, o taip pat „babiloniškų“ idėjų tęstinumą kalba ir Kotryna: Babilonas man nebuvo tik trumpas momentas gyvenime. Tai turėjo tęstinumą. Mokymai, kelionės į mainų projektus užsienyje, savanoriavimas 6 mėnesius Graikijoje... Tas ryšys su Graikija liko visam gyvenimui... mano vyras ir mano vaikai – viskas būtų kitaip, jei Babilono nebūtų buvę“.

Tačiau kartos keitėsi, pasikeitė ir jaunimo poreikiai, tad reikėjo stipriai peržiūrėti „Babilono“ programas. „Bendraudama su jaunimu bei partneriais iš Vakarų Europos, išmokau tiek daug, kad supratau, jog noriu žengti dar vieną žingsnį. Taikydama Babilono programos metodiką, gavus finansavimą iš Pasaulio banko, pradėjau rengti seminarus mokytojams. Tai buvo dar viena nauja pradžia, kitokia, bet irgi prasminga ir įkvepianti. Šią patirtį auginu iki šiol, plečiu temų ratą dirbdama su mokyklomis iš visos Lietuvos,“ – pasakoja Rolanda Šliažienė-West, pridurdama, kad „šiuo metu Babilonas yra partneris šešiuose projektuose suaugusiems“.

Paklausta, kodėl apie „Babiloną“ ir socialinį emocinį ugdymą yra svarbu kalbėti dabar, ilgametę patirtį turinti mokymų vadovė atsako: „Pastaruoju metu, ypač šiame po covidiniame kontekste, jauno žmogaus emocinės būsenos, sutrūkinėję ar išvis nekuriami ryšiai su bendraamžiais, uždarumas, slėpimasis socialiniuose tinkluose ir pan. verčia ne tik nerimauti, bet ir ieškoti būdų daryti tam įtaką. Apie tai daug kalbama įvairiuose švietimo forumuose, mokytojų susitikimuose, Lietuvos socialinio emocinio ugdymo asociacijos ir kt. renginiuose. Suprantu, kad turime ką pasiūlyti, negalime taip ramiai sau būti ir nieko neveikti, turėdami milžinišką patirtį ir dirbančiųjų su jaunimu (tiek menininkų, tiek jaunimo darbuotojų, neformaliojo ugdymosi specialistų) potencialą“.

Žinom, kad „į tą patį vandenį antrą kartą niekaip neįlipsime“, bet vėl turim naują tikslą ir tikėjimą.

Esame dėkingi „Babilono“ jaunimui už jų atsiminimus